Вступ до АВВАКУМА

Минуло трохи більше століття після падіння Північного царства Ізраїля, і Аввакум (чиє ім'я означає «той, хто обіймає») отримав божественне доручення пояснити причину майбутнього вавилонського полону. Він лише трохи випередив перше вавилонське вторгнення Навуходоносора в 606 році до н.е., коли на престолі Юди перебував Єгоякім (2 Царів 23:34 – 24:7). Південне царство перебувало в стані кризи і на межі національної трагедії. Боже довготерпіння добігало кінця.

Зміст

1 – 2 Розгубленість Аввакума:
Запитання: «Чому в Юдеї терплять беззаконня? (1:2–4)
Відповідь: «Вавилонці принесуть покарання» (1:5–11).
Запитання: «Чому нечестивим вавилонцям буде дозволено діяти?» (1:12–17)
Відповідь: «Вавилонці й самі падуть» (2:2–20).
3 Молитва Аввакума, що прославляє Божу велич.

Головна тема

Хоча це пророче послання попереджає про неминучий суд над непокірним народом Божим – як і послання інших пророків, – головний посил пророцтв Аввакума виходить за межі загального занепокоєння і відстоює справедливість Божого правосуддя. Застосування Його влади для здійснення справедливого покарання над Своїм народом не суперечить Його любові та милосердю. Третій розділ містить хвалу у формі псалма, в якому Бога прославлено за Його бездоганні дії. Для нас, людей, критичною потребою є: «Праведний житиме зі своєї віри» (2:4; пор. Римлян 1:17; Галатів 3:11; Євреїв 10:38).

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ 4

АВВАКУМ

1:1 аАбо *пророцтво*

[1:2-4] Питання про те, чому Бог дозволяє злу існувати у світі, докладно розглядається в Біблії (див. Спеціальні розділи на стор. 14 і 18 коментарів до Книги Йова). Для того щоб люди були по-справжньому вільними і могли вирішувати, де вони хочуть провести вічність (на небі чи в пеклі), вони повинні мати можливість приймати власні рішення – на добро чи на зло. У цьому процесі вони неминуче принесуть біль, страждання і душевний біль як у власне життя, так і у життя тих, хто їх оточує. Але Бога не можна звинувачувати чи вважати винним у діях злих людей. Він створив світ як ідеальне середовище для підготовки людей до вічності. Отже, за визначенням, зло повинно відбуватися, а люди повинні мати можливість вільно виявляти власну волю без божественного втручання[1].

[1:5–6] Зауважте, що окрім суду в кінці часів Бог може покарати людей – особливо цілі народи – за їхні гріхи ще в цьому житті, використовуючи армії/ворогів через Свої провидіння у світі (прочитайте Даниїла 4:17). При цьому Він не втручається в прояви людської волі[2].

[1:6] Історичним підтвердженням точності Біблії є той факт, що вавилонці (халдеї) дійсно нападали на Юдею і виводили її вцілілих мешканців у полон під час трьох послідовних вторгнень, здійснених Навуходоносором у 606, 597 та 586 роках до н.е.

[1:10] Історична достовірність Біблії вбачається в цьому натяку на давню практику будівництва облогових споруд через нагромадження кучугур бруду та сміття під міськими мурами, які утворювали похилий пандус, що дозволяло війську, яке штурмувало місто, піднятися по пандусу, довбати і проломлювати верхні (слабші) частини міської стіни, іноді використовуючи тарани (Єзекіїла 4:2; 17:17; 21:22; 26:8, 9. Пор. 2 Самуїла 20:15; 2 Царів 19:32; 25:1; Йова 19:12; 30:12; Ісаї 29:3; 37:33; Єремії 6:6; 32:24; 52:4; Даниїла 11:15). Дивіться опис облоги Єрусалиму царем Санхерибом (Сінаххерібом), записаний у «призмі Сінаххеріба», де він стверджує, що взяв в облогу 46 міст «юдея Хезекії» і «завоював їх за допомогою добре насипаних (земляних) валів і таранів, підведених (так) близько (до стін) (у поєднанні з) атакою піших воїнів»[3].

[1:12] Одна з дивовижних ознак біблійного Бога: Його вічність. Дивіться стор. 2 коментарів до Плачу Єремії.

[1:13] Дехто ставить під сумнів правдивість першого твердження в цьому вірші, враховуючи те, що Бог дозволив дияволу з'явитися перед Своє обличчя того дня, коли «Божі сини прийшли, щоб постати перед Господом» (Йова 1:6). Як можна точно сказати, що Бог має «надто чисті очі, щоб глядіти на зло», коли сатана, «лукавий» (Матвія 6:13), зміг з'явитися перед Господом і розмовляти з Ним? Якщо Бог може перебувати в присутності «лукавого» (1 Івана 3:12), то як Він одночасно не може «глядіти на зло»?

Перш за все, візьміть до уваги той факт, що Біблія неодноразово свідчить про Боже всезнання і всюдисутність. «І немає створіння, яке б сховалося від Нього, але все оголене й відкрите перед Його очима, – Йому дамо звіт!» (Євреїв 4:13). Ні праведники, ні грішники не можуть сховатися від Божої присутності (див. Псалом 138:7–8). Він наповнює небо і землю (Єремії 23:23–24). Дійсно, Бог є всезнаючим і вічно сутнім. Таким чином, враховуючи загальне вчення Біблії про природу Бога, має бути очевидно, що фраза в Аввакума 1:13 означає щось інше, ніж «Бог не знає і не бачить, що роблять нечестиві».

По-друге, те, що Аввакум мав на увазі щось інше, ніж те, що Бог буквально «не може глядіти на зло», також видно з самого розділу і вірша, в якому він робить це твердження. Проголосивши: «Надто чисті очі, щоб глядіти на зло, і дивитися на біди не можеш» (1:13а), Аввакум запитує: «**Навіщо Ти дивишся на віроломних?** Ти мовчиш, коли безбожний проковтує праведнішого за нього?» (1:13б). «Віроломні», безумовно, чинять зло, і все ж Бог дивиться на них. У другому вірші пророк також запитує: «Доки, Господи, благатиму, і **не вислухаєш**?». Що він мав на увазі під словом «вислухаєш»? Він пояснює це в наступній фразі: «Кричу до Тебе: Насильство! – а **Ти не рятуєш**». Таким чином, «вислухати» тут означало «врятувати». Так само і у вірші 13 пророк не мав на увазі те, що Бог не бачить нечестивих. Насправді Він бачить їх і часто навіть дозволяє їм продовжувати своє існування на деякий час, щоб здійснити Свої цілі.

У цьому контексті Аввакум був збентежений тим фактом, що Бог використовує такий нечестивий народ, як вавилонці, щоб покарати Юдею. Пророк, безсумнівно, знав про гріховні шляхи Юдеї (1:1–4), але не розумів, чому Бог «дивиться» на вкрай нечестивий народ, вавилонців, щоб покарати євреїв. Однак правда в тому, що Бог не схвалював і не ігнорував гріхи Вавилону. Після того як Він у Своєму провидінні використав вавилонців для покарання євреїв, Він також здійснив суд і над ними. Як Він і передрікав (Єремії 50 – 51; Ісаї 21; 45:1 та ін.), Вавилон незабаром був зруйнований у шостому столітті до н.е.

Досконало свята, справедлива, божественна природа Бога не дозволить Йому «глядіти на зло» у тому сенсі, що Він не може миритися з беззаконням, приймати чи ігнорувати його. Він ненавидить гріх (Приповісті 6:16–19). Він «проти тих, хто робить зло» (1 Петра 3:12). Він може й дозволив сатані увійти в Свою присутність разом із синами Божими, але Бог ніколи не дивиться на зло схвально і з задоволенням.

Однак не варто плутати Божу відмову схвалювати гріх з думкою про те, що Він не використовує грішників – або навіть сатану – для виконання Своєї волі. Він використав надзвичайно нечестивих халдеїв, щоб здійснити суд над євреями. Він використав мідійців і персів, щоб знищити вавилонців. І Він навіть використав сатану, щоб довести вірність Свого слуги Йова і зрештою проявити Себе як суверенного Володаря всесвіту, Який достойний непохитної поваги і відданості людей.

[2:4] Доктрина «тільки віра», згідно з якою людина спасається в той момент, коли повірить в Ісуса, не враховує справжнього значення фрази Авакума «праведний житиме зі своєї віри», яку Павло цитує у своєму тезовому твердженні Послання до римлян (1:17). Пророк застосовує цей вислів не до простої розумової згоди з істиною, а до слухняної дії, яку необхідно здійснити, щоб Бог вважав нас вірними. «Праведна» людина, яку Бог вважає спасенною, «живе», або функціонує у своєму житті, завдяки своїй вірності, тобто слухняній довірі. Дивіться Спеціальний розділ на стор. 2 коментарів до Римлян.

2:6 аВ сирійських перекладах і Вульгаті – *густу глину*.

2:7 аБукв. *що тебе кусають*.

2:13 аБукв. *для того, що задовольняє вогонь*, тобто для того, що не має тривалої цінності

2:15 аБукв. *прив'язуючи до*.

2:16 аУ сувоях Мертвого моря і Септуагінті – *і крутіться*; в сирійських перекладах і Вульгаті – *і швидко засинайте!*

[2:18-20] Для багатьох вигаданих людьми релігій характерне ідолопоклонство, коли люди створюють своїх богів з дерева, каменю та металу. Індуїзм – це релігія тисяч богів, представлених безліччю видимих зображень. Біблійний Бог завжди засуджував таке поклоніння. Дивіться Вихід 20:4.

3:1 Точне значення невідоме.

3:9 аБукв. *палицями* або *племенами* (порівняйте вірш 14)

3:19 аЄвр. *ЙХВХ Адонай*.

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

1. Більше про біль і страждання див. у книзі *Why People Suffer* від Apologetics Press.
2. Батьки-засновники Сполучених Штатів визнавали цю особливість Божої діяльності у світі і часто закликали американців покаятися у своїх гріхах і не накликати на себе справедливий Божий гнів. Див. книгу *Christ and the Continental Congress* від Apologetics Press.
3. James Pritchard, ed. (1958), *The Ancient Near East* (Princeton, NJ: Princeton University Press), 1:200. Див. також Sir Austen Layard (1849), *Nineveh and Its Remains* (London: J. Murray), 2:366 і далі.